

NgÆ°á»i Viá»†t vÃ VÃfn HÃ³a tranh luá°-n

02/01/2010 18:05 by X Cafe

Vá»i ngÆ°á»i Viá»†t, vÃfn hóa tranh luá°-n thá»f hiá»†n rõ qua ká»t cá»c thÆ°á»ng thá»y: **tranh luá°-n biá»t n thành cãi lá»™n**. NgÆ°á»i ta luôn cá»' giá»ng bác bá» ý kiá»n cá»sa Á»á»i phÆ°Æjng, bá»o vá»† Á»á»n cùng quan Á»iá»fm cá»sa bá»n thân. Hiá»m khi thá»y ngÆ°á»i ta thá» «a ná»n cái sai cá»sa mình. Hòn bá»c ném Á»i hòn chì ném lá»i, ná»ng lá»i, to tiá»ng rá»i chuyá»fn sang má»t sát lá»n nhau trong sá»± không kiá»m chá»t. Ká»t cá»c là không giá»t quyá»t Á»Æ°á»c vá»fn Á»á» gi trong khi chuyá»c thêm bá»±c mình thá»m chí thù há»n lá»n nhau.

Không niá»u ngÆ°á»i Viá»†t có vÃfn hóa tranh luá°-n, âu cÃng là do dân tá»™c này không có truyá»n thá»ng tranh luá°-n – chuyá»†n không có gì khó hiá»fu Á»á»i vá»i ná»n vÃfn hóa cá»sa má»™t dân tá»™c nô lá»† và có truyá»n thá»ng gia trÆ°á»Yng – không dám nói trái ý cha má»¹, lá»i thà»y là khuôn vàng thÆ°á»c ngá»c; tá» «ngàn Á»á»i nay ngÆ°á»i ta phá»t tuân theo chiá»t chá»% cá»sa vua quan cá»sa các triá»u Á»á»i phong kiá»n ná»i tiá»p nhau cho tá»i triá»u Á»á»i phong kiá»n biá»t n tÆ°á»ng ngày nay. Không Á»Æ°á»c phép nói trái ý vua, phá»m húy, vi phá»m các chiá»t chá»% và nghá» quyá»t trong Á»iá»u kiá»†n pháp luá°-t xá»- lý tùy tiá»†n Á»ã tá»o ra má»™t môi trÆ°á»ng giá»t chá»t tranh luá°-n. Má»™t cách tá»ng quát - ngÆ°á»i ta không thá»f tranh luá°-n khi không có tá»± do ngôn luá°-n – linh há»n cá»sa tá»± do.

Trong thá»i Á»á»i internet ngày nay Á»ã xuá»t hiá»†n ngày càng niá»u các cuá»™c tranh luá°-n. Thiá»t nghÃ© viá»†c tìm hiá»fu thá»t nào là vÃfn hóa tranh luá°-n là cá»n thiá»t ná»m tránh vá»t xe Á»á» cá»sa vô vàn các cuá»™c tranh luá°-n Á»ã có, nhÆ°ng trÆ°á»c ná»t ta cá»n xác Á»á»nh má»c Á»ích cá»sa tranh luá°-n là gì? Ngay trong thread này Á»ã thá»y nhá»ng ý kiá»n khác nhau vá» má»c Á»ích cá»sa tranh luá°-n. Viá»†c gì cÃng vá»-y, khi má»c Á»ích không thá»ng nhá»t thì ká»t cá»c viá»†c làm sá»½ chá»ng Á»i Á»á»n Á»âu. Á»iá»u này cÃng Á»Æ°Æjng nhiên Á»úng Á»á»i vá»i tranh luá°-n. NgÆ°á»i viá»t cho rá»ng má»c Á»ích tranh luá°-n là Á»á»f tìm ra chân lý – Á»ây là quá trình tá»± nhiên cá»sa hoá»t Á»á»™ng tÆ° duy cá»sa con ngÆ°á»i Á»á»ng thá»i nó cÃng là má»™t nhu cá»su cá»sa con ngÆ°á»i - viá»†c này làm Á»á»™ng lá»±c cho xã há»™i phát triá»fn. (Xin Á»Æ°á»c miá»...n Á»i sâu phân tích Á»iá»fm này á»Y Á»ây Á»á»f tránh lá»c Á»á»). Khi có cùng má»c Á»ích tìm hiá»fu Á»âu là chân lý thì ngÆ°á»i ta thá»y viá»†c ná»— lá»±c thuyá»t phá»c ngÆ°á»i khác hoá»c khÃfng khÃfng bá»o vá»† quan Á»iá»fm cá»sa mình sá»½ trá»Y thành lá»' bá»ch.

Ná»u Á»á»ng ý má»c Á»ích tranh luá°-n là nhÆ° vá»-y thì má»™t cách giá»n dá» và tá»ng quát, vÃfn hóa tranh luá°-n bao gá»m ba yá»t tá» sau:

1- Á»iá»u kiá»†n tiên quyá»t cá»sa má»™t cuá»™c tranh luá°-n Á»úng nghÃ©a: NgÆ°á»i tham gia tranh luá°-n phá»t có tâm cá»su thá»c. Á»Æjng giá»n vì Á»ây là há»† quá» cá»sa má»c Á»ích tranh luá°-n. Ná»u không có cái tâm cá»su thá»c thì ngÆ°á»i ta sá»½ tranh luá°-n vá»i rá»t nhiá»u má»c Á»ích khác nhau. Khi Á»ã không có cái Á»ích chung thì cuá»™c tranh luá°-n sá»½ chá»c chá»n chá»ng Á»i tá»i Á»âu. Khi Á»ã không có tâm cá»su thá»c, chá»c chá»n ngÆ°á»i ta sá»½ tham gia tranh luá°-n vá»i nhá»ng Á»á»™ng cÆj thiá»t u lÆ°Æjng thiá»†n, Á»iá»u này không khó ná»n ra Á»á»i vá»i nhá»ng bá»n Á»á»c tá»%nh táo.

2-Tranh luá°-n phá»t có tính há»c thuá»t: Á»iá»u này có nghÃ©a ngÆ°á»i tham gia tranh luá°-n nên/phá»t tôn trá»ng thá»±c tá»t khách quan, trình bày quan Á»iá»fm có cÆj sá»Y lý luá°-n hoá»c cÆj sá»Y thá»±c tá»t, có dá»n chá»ng minh há»a. Á»á»f cho rõ ràng, Á»ôi khi viá»†c qui Æ°á»c nhá»ng tiêu chuyá»n Á»á»f Á»ánh giá thá»t nào là Á»úng, sai cÃng là cá»n thiá»t. Tóm lá»i, cá»n phá»t có chung há»† qui chiá»t. Nhá»ng ná»™i dung tranh luá°-n càng phá»c tá»p sá»½ càng Á»ôi há»i nhiá»u kiá»n thá»c. Á»iá»u quan trá»ng nhá»t á»Y Á»ây là phá»t thá»ng nhá»t vá»i nhau các vá»n Á»á» ná»n tá»ng trÆ°á»c khi Á»i vào tranh luá°-n chi tiá»t. Nhiá»u cuá»™c tranh luá°-n gay gá»t lá»½ ra sá»½ không xá»y ra ná»u ngÆ°á»i ta biá»t rá»ng vá»n Á»á» chá»% là cách hiá»fu khác nhau vá» má»™t khái niá»†m nào Á»ó, thá»m chí má»™t tá» «ngá» nào Á»ó. Cuá»i cùng niá»u lúc ngÆ°á»i ta thá»y mình Á»ã phí thá»i gian vô ích chá»% vì không thá»ng nhá»t trÆ°á»c vài vá»n Á»á» cÆj bá»n. Vá»i ngÆ°á»i Viá»†t, cá»m tính thÆ°á»ng Á»Æ°á»c dùng thay lý tính khi tiá»p cá»n má»™t vá»n Á»á», Á»ây là má»™t Á»á»c

tính vẢfn hóa không thích há»£p trong tranh luá°-n.

3- Tôn trá»•ng Ấ°á»•i phÆ°Æjng khi tranh luá°-n. Ná°¿u thá»±c sá»± coi má»±c Ấ°ích cá»§a tranh luá°-n là Ấ°á»f phân minh phá°£i trái Ấ°úng sai, thì không có lý do gì Ấ°á»f thiá°¿u tôn trá»•ng Ấ°á»•i phÆ°Æjng. Sá»± sai lá°£m cá»§a má»™t quan Ấ°iá»fm có giá trá»± chá»©ng minh cho sá»± Ấ°úng Ấ°á°-n cá»§a má»™t quan Ấ°iá»fm khác. Má°-t khác, không có gì Ấ°á°£m bá°£o cho sá»± Ấ°úng Ấ°á°-n cá»§a má»™t ý kiá°¿n là vẢ©nh viá»...n. Tá°£t cá°£ chá»%o có giá trá»± giá»i há°jn trong Ấ°iá»•u kiá»†n hiá»†n tá°ji cá»§a các dá»- liá»†u hiá»†n có.Vá°-y nên giá»- thái Ấ°á»™ tôn trá»•ng lá°«n nhau là cá°£n thiá°¿t. Ngôn tá»« Ấ°úng má»©c, thá»f hiá»†n quan Ấ°iá»fm má»™t cách ôn hòa trong giá»i há°jn vá°£n Ấ°á»• Ấ°ang Ấ°Æ°á»£c tranh luá°-n là Ấ°iá»•u nên có trong tranh luá°-n. á»ž nhá»-ng xā há»™i phát triá»fn vẢfn minh con ngÆ°á»•i ta tôn trá»•ng nhau hÆjng á»Ỗ nhá»-ng xá»© còn lá°jc há°-u, Ấ°ó là sá»± khác biá»†t vá»• vẢfn hóa.

Mong rá°±ng có nhiá»•u hÆjng nhá»-ng cuá»™c tranh luá°-n Ấ°úng nghẢ©a trên diá»...n Ấ°àn này giúp bá°jn Ấ°á»•c má»Ỗ mang thêm nhiá»•u kiá°¿n thá»©c, tiá°¿p nhá°-n thêm nhiá»•u thông tin và quan Ấ°iá»fm khác nhau - Ấ°á°c biá»†t vá»• chính trá»±, xā há»™i tá»« Ấ°ó tá»± rút ra ká°¿t luá°-n cho bá°£n thân. Ấ°ó sá°½ là nhá»-ng Ấ°óng góp thiá°¿t thá»±c cá»§a diá»...n Ấ°àn vào tiá°¿n trình dân chá»§ hóa trong bá»i cá°£nh Ấ°á°£t nÆ°á»»c không có tá»± do thông tin và không có tá»± do ngôn luá°-n nhÆ° hiá»†n nay. Cá°£m Æjng diá»...n Ấ°àn và tác giá°£ má»Ỗ topic này Ấ°ã tá°jo Ấ°iá»•u kiá»†n Ấ°á»f ngÆ°á»•i viá°¿t chia sá°» vài suy nghẢ© vá»• má»™t vá°£n Ấ°á»• rá°£t cÆj bá°£n thÆ°á»•ng gá°p trong ngôn luá°-n – Ấ°ó là tranh luá°-n.